

מסכת יבמות דף סה

• ת"ר...

<p>ת"ר ניסת לראשון ולא היו לו בנים, לשני ולא היו לו בנים,</p>	
<p>נישאת למי שאין לו בנים, תצא בלא כתובה</p>	<p>לשלישי לא תנשא אלא למי שיש לו בנים</p>
<p>איבעיא להו, נישאת לשלישי (שבעל השלישי יש לו בנים מאשה אחרת) ולא היו לה בנים, מהו דליתבעוה הנך קמאי,</p>	
<p>מי מצו אמרי לה איגלעי מילתא דאת הוא דגרמת</p>	<p>או דלמא מצית אמרה להו, השתא הוא דנחלשת?</p>
<p>גמרא - מסתברא מצית אמרה להו השתא הוא דנחלשתי</p>	
<p>איבעיא להו, נישאת לרביעי והיו לו בנים, מהו דתיתבעיה לשלישי?</p>	
<p>דודאי דאין מבטלין את הגט, דאמרינן שהבעל ידע שיתכן שבעתיד יתברר שהיא בת בנים, וגמר בדעתו לגרש אותו בכל אופן</p>	<p>ולכא למימר דהגט של השלישי היה בטעות, ונמצא גט בטל למפרע, ובניה מהרביעי ממזרים,</p>
<p>השלישי פטור מלשלם הכתובה, משום שאנו אומרים שרק עכשיו הבריאה ונעשתה בת בנים</p>	

• הוא אמר מינה....

<p>והיא אמרה מיניה, שהזרע אינו יורה כחץ, ולכן אינה מזרעת, ולכן יש לה כתובה</p>	<p>הוא אמר מינה, יודע אני שמחמתה הוא שאין לי בנים, ולא אתן כתובה</p>
<p>רב אמי - דברים שבינו לבניה, היא נאמנת, וטעמא מאי, היא קיימא לה ביורה כחץ, הוא לא קים ליה ביורה כחץ</p>	
<p>אם הבעל אומר, אלך ואשא אשה אחרת, ובכך אבדוק את עצמי אם הזרע יורה כחץ ואני יכול להוליד,</p>	
<p>רבא - מותר אדם לישא כמה נשים על אשתו, בתנאי שיש באפשרותו לפרנס אותן, ולכן יכול לישא אשה אחרת, ואם יש לו בנים ממנה, פטור מליתן כתובה</p>	<p>רב אמי - אף בזו יוציא ויתן כתובה, שכל הנושא אשה על אשתו, יוציא ויתן כתובה אם רצונה בכך</p>
<p>כשאנו באין לכופו להוציא,</p>	
<p>והיא אמרה שלא הפילה, והיא עקרה, וצריך להוציאה</p>	<p>הוא אומר הפילה בתוך עשר, ועדיין אין זמן להוציא, דתנן מונה משעה שהפילה</p>
<p>היא נאמנת, דאם איתא דהפילה, לא היתה רוצה להסתיר את הדבר, ובכך להחזיק את עצמה כעקרה</p>	
<p>הפילה, וחזרה והפילה, וחזרה והפילה, הוחזקה לנפלים, ויוציא ויתן כתובה, שמא לא זכה ליבנות ממנה</p>	
<p>והיא אמרה תלת</p>	<p>הוא אמר הפילה תרי,</p>
<p>רבי יצחק בר אלעזר - עובדא הוה בי מדרשא, ואמרו היא נאמנת, דאילו היה כך שלא הפילה פעם שלישית, לא היתה רוצה לשקר בדבר, ובכך להחזיק את עצמה כמי שיוולדת נפלים, ולכן כופין אותו לגרשה, ולא שהיא תובעת גירושין, אלא שעלינו לכופו לקיים פריה ורביה</p>	

מסכת יבמות דף סה:

משנה וגמרא בענין מצות פריה ורביה		
***	איש ולא אשה	ת"ק
"ויברך אותם אלקים... פרו ורבו"	שניהם - איש ואשה	ר' יוחנן בן ברוקה
<p>*** ר' אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון - "ומלאו את הארץ וּכְבַשְׁהָ" - איש דרכו לכבש, ואין אשה דרכה לכבש, לכן האיש חייב ולא האשה, ואע"ג ד"וכבשוה" לשון רבים, "וכבשה" כתיב, לשון יחיד רב יוסף - כתיב "אני קל... פרה ורבה", ולא קאמר פרו ורבו, ש"מ האיש חייב ולא האשה</p>		

ואמר ר' אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון
<p>כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע, דכתיב "הוכח תוכיח", להוכיח מי שמקבל הימנו, כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע</p>
<p>רבי אבא - חובה, שנאמר "אל תוכח לץ פן ישנאך, הוכח לחכם ויאהבך"</p>

ואמר ר' אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון
<p>מותר לו לאדם לשנות מפני השלום, שנאמר "אביך צוה... כה תאמרו ליוסף אנה שא נא....", ובאמת יעקב לא צוה, והם שינו מפני דרכי שלום</p>
<p>ר' נתן - מצוה, שנאמר "ויאמר שמואל איך אלך ושמע שעול והרגני... ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך ואמרת לזבוח...", הקב"ה צוה לשנות</p>
<p>דבי ר' ישמעאל תנא - גדול השלום שאף הקב"ה שינה בו, מעיקרא כתיב "ואדוני זקן", ששרה אמרה לשון בזוי, ולבסוף כשגלה הקב"ה הדבר לאברהם, כתיב "למה זה צחקה שרה... ואני זקנתי", ושינה הדבר מפני השלום</p>

מסכת יבמות דף סה:

אתמר, ר' יוחנן, ור' יהושע בן לוי	
חז אמר הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה	וחד אמר אין הלכה כר' יוחנן בן ברוקה
תסתיים דר' יוחנן הוא דאמר אין הלכה	
דיתיב ר' אבהו וקאמר משמיה דר' יוחנן, הלכה כר' יוחנן בן ברוקה, ואהדרינהו רבי אמי ורבי אסי לאפייהו	ואיכא דאמרי, רבי חייא בר אבא אמר משמיה דר' יוחנן, הלכה כר' יוחנן בן ברוקה, ואהדרינהו רבי אמי ורבי אסי לאפייהו
רב פפא - בשלמא למ"ד ר' אבהו אמרה, משום כבוד בי קיסר, לא אמרו ליה ולא מידי **	אלא למ"ד רבי חייא בר אבא אמרה, לימרו ליה לא אמר ר' יוחנן הכי?
** ר' אבהו קרוב למלכות הוה, ולכן לא אמרו ר' אמי ור' אסי בפירוש דלא אמר ר' יוחנן מעולם, וחלקו לו כבוד ולא רצו להכחישו	

מאי הוי עלה - האם יש הוכחה אחרת בדעת ר' יוחנן?	
ת"ש מעשה בא לפני ר' יוחנן בבית הכנסת של קיסרי, שאשה תבעה גירושין מבעלה לפי שלא היו לה בנים, ואמר ר' יוחנן יוציא ויתן כתובה, ואי ס"ד לא מפקדא האשה בפריה ורביה, אמאי יתן כתובה, הא אין לה טעם לתובע גירושין, ואלא מאי שר' יוחנן סבר שאשה מצווה בפריה ורביה	אינה ראיא, די"ל לעולם לר' יוחנן האשה אינה מצווה בפריה ורביה, והא דאמר ליתן כתובה, משום שאשה תובעת גירושין לא משום מצות פריה ורביה אלא משום דרצה בנים שיעזרו לה בעת זקנותה

ר' חייא ואשתו יהודית היו להם בנים תאומים ושםם יהודה וחזקיה, ובנות תאומות, ושמן פזי וטוי,	
ומתוך שהצער לידה של אשת ר' חייא היתה גדולה, שאלה אם האשה מצווה בפריה ורביא	ור' חייא אמר שאין האשה מצווה, ושתתה סם של עקרית
קושית הגמ' - אם האשה אינה מצווה בפריה ורביה, אמאי היה מעשה באשה אחת שהיתה חציה שפחה וחציה בת חורין וכפו את רבה ועשאה בת חורין כדי שתהא מותרת לינשא, וא"כ משמע שיש עליה מצוה של פריה ורביה, ולכן כפו את רבה?	באמת י"ל שאין האשה מצווה בפריה ורביה, והא דכפינן אותה, משום דמנהג הפקר נהגו בה, לפי שלא היתה יכול לינשא, היתה מפקרת עצמה וחוטאים בה, לפיכך כפו את רבה לשחררה

הוצאת חבל צנור 1997